

Ústav anglického jazyka a didaktiky

nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1

tel. 221619277

Posudek školitele na Mgr. **Andreu Felcmanovou**
obhajující doktorskou disertační práci

Lexical coselections in non-native speaker English text

Lexikální koselekce v anglickém textu nerodilých mluvčích

Mgr. Andrea Felcmanová je absolventkou dvouoborové anglistiky na Pedagogické fakultě UK. Když nastoupila do doktorského studia v r. 2004, měla obrovský zájem o problematiku syntagmatických lexikálních vztahů, který byl motivován její pedagogickou činností, při níž se setkávala u svých studentů s nedostatky právě v této oblasti. Jejím handicapem byla malá zkušenost publikační a vědecko-výzkumná. Poměrně dlouhou dobu hledala optimální způsob, jak zformovat projekt, aby odpovídal na otázky, které si kladla. Situace byla o to složitější, že posuzování této oblasti lexikálních dovedností u českých mluvčích angličtiny nebylo u nás v této šíři prováděno a způsoby, jak to provést, bylo třeba nejprve vymyslet.

Tak se stalo, že zatímco první fáze doktorského studia, atestace a SDZK, nečinila Mgr. Felcmanové problém a prokázala při nich své studijní kvality, práce na disertaci prošla několika fázemi. Po dlouhém přípravném období, během kterého přečetla množství literatury a zevrubně se seznámila s nejnovějším stavem bádání v oblasti kolokací a frazeologie, nastala fáze postupného hledání odpovídající metodiky. V rámci tohoto procesu kontaktovala Mgr. Felcmanová i odborníky v zahraničí, jako je Oliver Mason (University of Birmingham), a musela se důkladně seznámit s prací na Britském národním korpusu (BNC), Britské frazeologické databázi (PIE) a se softwarovými vyhledávacími nástroji, Collocate (Barlow) a ConcGram (Greaves). Spolu s tím připravovala svůj vlastní korpus dat, vzorek textů žánrově a tematicky cílených, kteří napsali čeští studenti a které bylo třeba transkribovat a připravit pro elektronické zpracování. Následovala fáze experimentování s koncepcí každé ze tří výzkumných částí a hledání vhodného formátu jejich popisu a analýzy. Jednotlivé kapitoly práce se během několika let přípravy vyvíjely do podoby několika pracovních verzí, které postupně získávaly adekvátní tvar po formální a obsahové stránce, než disertace dospěla do své konečné podoby.

Specifikem disertace Mgr. Felcmanové je skutečnost, že se ve svém výzkumu snaží postihnout celou škálu „lexikálních koselekci“, od neidiomatických sémanticky kompozitních lexikálních svazků (lexical bundles), vymezených v distribuční frazeologii pouze frekvenčně, přes kolokace v užším slova smyslu (tj. vázané, restringované kolokace, zde typu adverbium+adjektivum) až po frázová a předložková slovesa, tedy klasické frazeologické jednotky. Základní hypotéza autorky je, že distribuce výskytu těchto tří odlišných typů lexikálních útvarů se bude v anglické jazykové produkci českých mluvčích-studentů a rodilých anglických mluvčích lišit po kvantitativní a kvalitativní stránce. Otázka byla jak. Jako kontrolní texty rodilých mluvčích slouží korpusová data (BNC), která jsou srovnávána s jazykovou produkcí vzorku českých studentů a při zkoumání lexikálních svazků a frázových / předložkových sloves přihlíží autorka ještě k textům další skupiny, studentů, jejichž mateřština není čeština (data z „learner corpus“). Výsledky zkoumání jsou velmi zajímavé.

Ukazují, že odlišnosti mezi rodilým a nerodilými mluvčími v užívání zkoumaných tří lexikálních útvarů nelze paušalizovat a že zvláště kvantitativní parametry nejsou spolehlivým ukazatelem. To znamená na příklad, že za četností užívání některých spojení / jednotek se může skrývat repetitivnost daná nedostatkem jazykové tvořivosti v cizím jazyce. Přestože výzkum nepracuje s příliš rozsáhlým vzorkem textů, je cenný především po metodologické stránce. Ukazuje názorně, jakým způsobem lze tuto velmi důležitou složku jazykové kompetence u nerodilých mluvčích testovat a s jakými problémy je třeba přitom počítat. Z tohoto důvodu považuji za práci přínosnou a úspěšnou.

Domnívám se, že přes počáteční obtíže se Mgr. Felcmanové podařilo napsat velmi dobrou práci, a to po všech stránkách, koncepčně-metodologické, jazykové a formální. Na příkladu Mgr. Felcmanové lze přesvědčivě ukázat, že doktorské studium je proces, při kterém nejde jen o výzkum a výsledky, ale i o proces, na jehož konci je subjekt, který je schopen kvalitní samostatné vědecké činnosti. Doporučuji proto disertační práci Mgr. Felcmanové.

V Praze dne 11.5. 2012

prof. PhDr. Aleš Klégr

